

МЕТОДИКА РОБОТИ ПСИХОЛОГА (СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА) З ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

(для категорій: практичні психологи, соціальні педагоги)

Загальна кількість годин – 4

Форма заняття: семінар-тренінг

План заняття

Інформаційний блок.

1. Професійна медіакомпетентність сучасного педагога: класифікація показників.
2. Технології аналізу медіаповідомлень. Порівняльний аналіз медіаосвітніх моделей.
3. Критичне мислення у мультимедійному світі. Маніпуляційні технології.

Тренінговий блок.

Тренінг «Основи критичного мислення як захист від пропаганди і маніпуляцій у мас-медіа».

Анотація

Освітні заклади мають усі можливості для формування медіаграмотного споживача, який вміє знаходити потрібну інформацію і переконуватися в її достовірності; знає, як відокремлювати пропаганду від фактів і фільтрувати інформацію в ситуаціях конфлікту; як розпізнавати маніпуляцію. Сьогодні, як для тих, хто навчає, так і для тих, хто навчається, важливим стає набуття медійної грамотності, навичок, пов'язаних з роботою медіапросторі.

Підготовка вчителів до застосування мас-медіа у педагогічній діяльності будучи одним із важливих напрямів їх фахової підготовки, ґрунтується на спеціальних знаннях і вміннях, зміст яких пов'язаний з основними базовими

поняттями медіадидактики (мас-медіа, медіазасоби, медіаосвіта, медіасередовище, медіаграмотність, медіакомпетентність особистості, медіакомпетентність педагога, методи і форми медіаосвіти, методика медіаосвіти) і орієнтований на показники готовності вчителя і учня до роботи з мас-медіа.

Враховуючи те, що показником готовності фахівця будь-якої професії до виконання певного виду діяльності сьогодні визнано компетентність, характеристикою медіаграмотності вчителя вважатимемо його медіакомпетентність, яку будемо розуміти як інтегровану характеристику особистості вчителя, що ґрунтується на сукупності його мотивів, знань, умінь, цінностей і здатностей, котрі спроможні забезпечити медіаосвіту учнів різного віку

Деякі досвідчені освітяни можуть вирішити не звертати уваги на медіаосвіту, вважаючи її ще однією модною примхою, і що, якщо вони трохи зачекають, ця мода мине. Але поки медіа, що, як ми очікуємо, вивчатимуть і створюватимуть учні, поза сумнівом, будуть змінюватися протягом прийдешніх років, поки медіа продовжуватимуть відігравати важливу роль у суспільстві, завжди буде існувати значна та загальна потреба у медіаосвіті з медіаграмотності.

Звичайно, можливо навчати критичному мисленню, не використовуючи підходів медіаграмотності, й деякі школи вже багато років успішно діють у цьому напрямі. Проте учні, особливо молодші, не завжди автоматично починають використовувати здобуті навички в інших сферах, отже, вони не обов'язково почнуть критично оцінювати медіа, якщо ми тільки не навчимо їх, як це робити. А коли ми вчимо учнів аналізувати всі типи медіа, зокрема й ті, які вони самі створюють, ми ненавмисно утримуємо їх від вибірковості – що їм потрібно критично оцінювати лише певні форми медіа та контенту у певні проміжки часу.

Модель медіаосвіти визначається такими принципами: медіаіунітет – критичне мислення – медіаграмотність – медіаторчість. При цьому

наголошується, що медіаторчість може бути лише останнім етапом формування медіакультури особистості. Якщо рухатись у зворотному боці, то ми лише збільшимо кількість неякісної продукції.

Рефлексія і критичне мислення, як психологічні механізми медіаграмотності, забезпечують свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту і форми інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа.

Тому важливе впровадження в педагогічну психологію технології критичного мислення, знання теорії медіаосвіти як засобу формування «критичного мислення», що виступає здатністю аналізувати медіаінформацію з урахуванням стандартів логіки, психолого-етичного та естетичного підходів.

Завдання медіаосвіти: формування форм і методів захисту учнів та студентів від маніпулятивного впливу медіа, вироблення технологій з орієнтації в інформаційних потоках сучасного глобалізованого суспільства.

Питання для самоперевірки

1. Чи можна зробити висновок про те, що медіаграмотність це шлях до соціалізації особистості?
2. Як навчитися аналізувати медіаповідомлення? Які технології аналізу медіатекстів?
3. Що потрібно знати для того, щоб не потрапити в маніпуляційні «пазурі» медіатерористів?
4. На які ж «гачки» медіаманіпулятори ловлять необачних, довірливих та медіанеобізнаних споживачів інформації?
5. Як належить розуміти такі поняття як «медіаграмотність» та «медіаосвіта»? Чи можна їх ототожнювати?
6. Які основні сучасні види медіа та які їх особливості?

7. Навести хоча б декілька конкретних прикладів щодо того, як належить медіанеобізнаному користувачу «вживати» продукт мас-медіа?

8. На які ж конкретні риси особистості впливає комунікація?

Завдання для осмислення теми

1. Підберіть епіграф, який підходить до теми заняття. (Це може бути крилатий вислів, прислів'я, поетичний рядок, висловлювання педагога, письменника, власне висловлювання).

2. В попередніх суспільствах домінували: транспортна інфраструктура, потім енергетична. Домінуючою інфраструктурою інформаційного суспільства стає комунікаційна. Деталізуйте тезу конкретними прикладами

3. Як би Ви поставилися до того, щоб у Вашій школі систематично навчали дітей культури перегляду телепередач?

4. Скласти список медіатекстів на тему: «Образ педагога у мас-медіа».

5. Склади перелік навичок (можливо із свого власного досвіду) раціонального планування та ефективного використання часу взаємодії з інтернетом

6. Який вид реклами найбільше «працює» на свідомість, поведінку людини? І чому?

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Даниленко В. І., Мележик В. П., Іванов В. Ф., Мірошніченко Ю. П. Медіаграмотність як психолого-педагогічний складник освіти. Інформаційне суспільство. Випуск 15. – К.: 2012. – С, 30 – 33.

2. Конспект уроків з основ медіаграмотності учнів загальноосвітніх шкіл. Мокрогуз О. П., Волошенюк О. В. та інші; за науковою редакцією Іванова В. Ф. – К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. – 132 с.

3. Концепція впровадженням медіа-освіти в Україні // Освіта. – 2010. № 32 (7-14 липня). С. 3–4.

4. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчально-методичний посібник / За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. – К.: Міленіум, 2010. – 440 с

5. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред. – упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.

6. Медіаосвіта : творчі завдання для школярів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.ua/school/technol/235>

7. Онкович Г. В. Засоби масової комунікації у термінологічному просторі медіаосвіти / Г. В. Онкович // Дивослово, 2007. – № 5. – С. 29–31.

8. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред. – упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В.В. Різуна та В.В. Літостанського. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 447 с.

9. Український інформаційний простір : потрібна агресія / А. Шоріна // Центр політичного аналізу. – 2007. – 03. – 27. – Режим доступу : <http://www.dialogs.org.ua/ru/project/page9787.html>

10. Федоров А. Медіаосвіта: творчі завдання для школярів / А. Федоров // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2008. № 1. С. 56–60.

11. Формування медіаграмотності педагогів: Навчально-методичний посібник. Покроєва Л. Д., Акименко О. С., Алфьорова З. І., Дегтярьова Г. А., Казакова Т. В., Косенко В. В., Нурєєва Т. К., Старкова Г. В., за заг. редакцією Л. Д. Покроєвої. – Х.: Харківська академія неперервної освіти, 2014. – 236 с.

12. Череповська Н. І. На допомогу медіапедагогові: Методика дослідження візуальних медіатекстів на роках з медіакультури / Н. І. Череповська // Соціальний педагог. – 2011. - № 4 (64). С. 43–48.

13. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: підручник для вчителя/ Сінді Шейбе, Фейс Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.

14. <http://mediaosvita.com.ua>

15. <http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/>

16. <http://www.aup.com.ua>

*Орієнтовний перелік проблемних питань для самоосвіти в міжкурсовий період
в межах зазначеної теми*

1. Сутність міжнародних актів з прав людини щодо свободи переконань та свободи одержувати і поширювати інформацію.

2. Сутність законодавчих і нормативно-правових актів щодо адаптації осіб до соціально-економічних умов суспільства.

3. Історичні витоки та основні етапи формування медіа-простору. Сутність термінів «медіа», «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіапедагогіка», «аудіовізуальна грамотність», їх спільність і відмінності.

4. Функції мас-медіа, їх види та класифікація за способом передання інформації.

5. Педагогічні аспекти медіаграмотності. Соціально-педагогічні критерії медіа, їх характеристика за наслідками впливу на аудиторію слухачів або осіб/індивідів.

6. Негативні соціальні наслідки впливу медіа: дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм, парасоціальні взаємини з медіакумирами.

7. Позитивні та негативні наслідки застосування медіатехнологій навчання. Психічні явища, що пов'язані з впливом на особу медіатехнологій навчання (інтернет-залежність, синдром хакера тощо).

8. Медіаосвіта і основи аудіовізуальної грамотності як психолого-педагогічний складник підготовки педагогічних працівників.

9. Організаційно-методичні аспекти формування основ медіаграмотності. Розвиток критичного мислення і умінь розуміти сутність повідомлень. Маніпулювання свідомістю особи.

10. Роль медіа в формуванні адаптаційного середовища для учнівської молоді.

11. Ін'екційний характер медіаосвіти як запобіжна ланка від шкідливих впливів медіа.
12. Медіакомпетенція педагогічного працівника. Вчитель як основний фігурант інформатизації в освіті.
13. Використання сучасних досягнень психології для маніпулятивних технологій в мас-медіа.
14. Медіаторчість у роботі з девіантними підлітками.
15. Місце медіаграмотності в професійній підготовці педагогічних працівників.
16. Історичні етапи розвитку медіаграмотності. Стан і перспективи впровадження медіаграмотності в освітню діяльність загальноосвітніх навчальних закладів та закладів післядипломної освіти.
17. Медіаосвітні проекти ЮНЕСКО та Ради Європи. Міжнародна і національна мережа медіаосвітніх інтернет-сайтів.
18. Медіаграмотність як засіб розвитку критичного мислення молоді. Технології критичного мислення в українській педагогіці.
19. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа.